

Магістр 2 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ДЖЕРЕЛА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ КОШТІВ В ІННОВАЦІЙНО АКТИВНІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розкрито поняття інноваційно активного підприємства, розглянуто різні джерела залучення коштів до інвестиційних проектів.

Аннотация. Раскрыто понятие инновационно активного предприятия, рассмотрены различные источники привлечения средств в инвестиционные проекты.

Annotation. The article reveals the concept of an innovation-active company and discusses the various sources of funds for investment projects.

Ключові слова: інвестиції, інноваційні підприємства, інвестиційні кошти, методи фінансування, іноземні інвестиції.

Інновації є одним із основних факторів, що забезпечують економічне зростання та сприяють створенню умов для сталого розвитку. Підвищення конкурентоспроможності українських підприємств може бути забезпечене тільки на основі прискорення інноваційних процесів, які повинні забезпечити рентабельне використання нововведень у вигляді нових технологій, видів продукції і послуг, організаційно-технічних і соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного, адміністративного або іншого характеру. Реалізація цих завдань можлива тільки при наявності необхідної кількості фінансових ресурсів. Однак залучення фінансових коштів на інноваційну діяльність пов'язане зі значними труднощами.

Вивченням теми інвестиційної діяльності та фінансування інноваційних проектів на підприємстві займалися такі науковці, як: Бланк І. А., Кириченко О. А., Пересада А. А., Ястремська О. М. та багато інших [1 – 5].

Інноваційно активні підприємства – це підприємства, що мають у своєму активі інтелектуальну власність; здійснюють розробку та впровадження нових або вдосконалених продуктів (робіт, послуг), технологічних процесів, які відповідають системі показників, що відносять їх до інноваційних; відповідають характеристикам інноваційної активності; здійснюють самостійно трансфер технологій.

Інноваційні підприємства прагнуть успішно використовувати нововведення в економіці і в соціальній сфері. Відповідно вони є локомотивами інновацій та роблять вагомий внесок в економічне зростання і в створення робочих місць.

Оскільки інноваційна діяльність різноманітна і багатогранна, то існують найрізноманітніші інноваційні підприємства, що відрізняються один від одного за типом використовуваних ними інновацій. Конкретні особливості розвитку інноваційних підприємств залежать від величини первісних витрат, необхідних для розробки продукту; від тривалості періоду розвитку їх відповідного ринку; процесу виходу на ринок. У цьому процесі існує ряд ключових стадій, на яких критично важливо забезпечити достатнє фінансування: виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт з відповідного продукту, вироблення концепції і розробка дослідного зразка-прототипу продукту, оцінка та перевірка параметрів відповідного ринку і початкове виробництво.

Основними видами джерел фінансування інвестиційних проектів є:

1. Самофінансування, тобто здійснення інвестування тільки за рахунок власних коштів.
2. Кредитне фінансування, тобто інвестиційні кредити банків, випуск облігацій.
3. Акціонування, а також інші форми часткового фінансування.
4. Лізинг.
5. Бюджетне фінансування.
6. Іноземне фінансування.
7. Змішане фінансування на основі різних комбінацій зазначених джерел.

Далі слід розглянути кожен метод залучення інвестицій більш докладніше.

1. Внутрішнє фінансування (самофінансування) забезпечується за рахунок підприємства, яке планує здійснення інвестиційного проекту. Воно передбачає використання власних коштів – статутного (акціонерного) капіталу, а також потоку внутрішніх резервів підприємства (резервами можуть виступати страхові виплати, амортизаційні відрахування, різні накопичення, прибуток). При цьому формування коштів, призначених для реалізації інвестиційного проекту, повинна носити строго цільовий характер, що досягається, зокрема, шляхом виділення самостійного бюджету інвестиційного проекту.

Самофінансування може бути використано тільки для реалізації невеликих інвестиційних проектів унаслідок

2. Інвестиційні кредити банків виступають як одна з найбільш поширених форм зовнішнього фінансування інвестиційних проектів. Вони приваблюють підприємства доступністю значних коштів, можливістю розробки гнучкої схеми фінансування та зменшення податкових виплат за рахунок зарахування процентів по кредитах на собівартість. До недоліків можна зарахувати: високі процентні ставки відповідно до високих ризиків інноваційної сфери, необхідність оформлення застави, можливість значних фінансових втрат через зміни часових меж реалізації проекту.

Цільові облігаційні позики становлять випуск підприємством – ініціатором проекту корпоративних облігацій, кошти від розміщення яких призначені для фінансування певного інвестиційного проекту. Переваги облігацій проявляються лише в разі значних обсягів запозичення, які можуть дозволити собі лише досить великі компанії.

3. Акціонування (а також пайові та інші внески до статутного капіталу) передбачає дольове фінансування інвестиційних проектів. Воно може здійснюватися в таких основних формах: проведення додаткової емісії акцій діючого підприємства; залучення додаткових коштів (інвестиційних внесків, вкладів, паїв) засновників діючого підприємства для реалізації інвестиційного проекту; створення нового підприємства, призначеного спеціально для реалізації інвестиційного проекту (венчурне фінансування).

Перший спосіб підходить лише для підприємств певної організаційно-правової форми і також має свої недоліки: значні часові затримки пов'язані з емісією цінних паперів, додаткові витрати, необхідність доведення фінансової стійкості підприємства, необхідність сплати дивідендів та ін. У разі залучення пайових внесків до статутного капіталу, операційні витрати значно нижчі але й об'єми фінансових коштів менші.

Венчурне фінансування передбачає залучення до статутного капіталу підприємства коштів інвесторів, які з самого початку передбачають продати свою частку в підприємстві після того, як її вартість у ході реалізації інвестиційного проекту зросте. Доходи, пов'язані з подальшим функціонуванням створеного підприємства, отримуватимуть ті особи, які придбають у венчурного інвестора його частку. Венчурні інвестори (фізичні особи та спеціалізовані інвестиційні компанії) вкладають свої кошти в розрахунок на отримання значного прибутку. Попередньо вони з допомогою експертів детально аналізують як інвестиційний проект, так і діяльність та пропонують його компанії, фінансовий стан, кредитну історію, якість менеджменту, специфіку інтелектуальної власності. Особлива увага приділяється ступеню інноваційності проекту, яка багато в чому зумовлює потенціал швидкого зростання компанії.

4. Лізинг є видом інвестиційної діяльності, при якій орендодавець (лізингодавець) за договором фінансової оренди (лізингу) зобов'язується придбати у власність майно у певного продавця і надати його орендарю (лізингодержувачу) за плату в тимчасове користування. Лізинг є найкращою альтернативою банківського кредиту для невеликих компаній які не мають коштів на придбання устаткування та не можуть надати заставу.

5. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів проводиться, як правило, за допомогою фінансування в рамках цільових програм та фінансової підтримки. Воно передбачає використання бюджетних коштів у таких основних формах: інвестицій у статутні капітали діючих або знову створюваних підприємств, бюджетних кредитів (у тому числі інвестиційного податкового кредиту), надання гарантій та субсидій. В Україні існуючі програми приділяють недостатньо увага саме інноваційним підприємствам, а тому потребують корінних змін.

6. Іноземні інвестиції є одним із найперспективніших шляхів інвестування. Вони здатні допомогти Україні у вирішенні проблем структурних галузевих і міжгалузевих змін економіки країни з меншими інвестиційними (насамперед інвалютними) витратами, у значно коротші терміни, ніж це вдалося б зробити, спираючись тільки на фінансові ресурси країни. Але всі форми співпраці з іноземними інвесторами залежать від дій уряду у сфері підтримки іноземного інвестування. До іноземного фінансування можна віднести:

міжнародну кооперацію виробництва, що супроводжує передачею технології, а іноді й створенням спільної власності;

отримання закордонних кредитів;

отримання іноземного устаткування на основі лізингу;

отримання кредитів на компенсаційній основі;

залучення іноземного капіталу у підприємницькій формі шляхом створення спільних підприємств із різною часткою іноземної участі, у тому числі шляхом продажу іноземним інвестором акцій;

створення підприємств, що цілком належать іноземному капіталу;

співпраця з іноземними компаніями в розвитку виробництва на базі договору (контракту) без створення юридичної особи;

залучення іноземного капіталу на основі концесій або договору про розділ продукції;

створення вільних економічних зон, спрямованих на більш активне залучення іноземних капіталів на певній території.

Усі наведені форми залучення іноземних інвестицій мають довгостроковий стратегічний характер та можуть сприяти прискоренню скорочення технологічного розриву з провідними індустріальними країнами.

7. Змішане фінансування передбачає залучення коштів із різних джерел залежно від їх доступності, ціни тощо.

Наук. керієн. Верещагіна Г. В.

Література: 1. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : учебник / И. А. Бланк. – К. : Эльга ; Ника-центр, 2008. – 448 с. 2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.07.1991 р. № 1560 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. 3. Кириченко О. А. Інвестування : підручник / О. А. Кириченко, С. А. Єрохін. – К. : Знання, 2009. – 573 с. 4. Пересада А. А. Реалізація інвестиційних проектів в Україні

/ А. А. Пересада // Фінанси України. – 2008. – № 3. – С. 107–112. 5. Ястремська О. М. Інноваційна економіка : конспект лекцій / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 72 с.